

Қарағанды мемлекеттік медицина университеті
Қазақстан тарихы және әлеуметтік – пәндер кафедрасы

СӨЖ

Тақырыбы: Ғұндар, хунну, сунну.

Орындаған: Досметова Г.М

Тексерген: Байсаитова Б.И

Қарағанды 2011 ж

Жоспар

1. Ғұндар
2. Ғұн шаныюлары
3. Қытаймен соғыс
4. Ғұндардың ұлы қонысы аударуы
5. Ғұндар шаруашылығы
6. Ғұндар қоғамы

Ғұндар

Ғұндар - көшпенді халық. . Б.з.б. 1 мыңжылдықтың 2-жартысынан бастап Еуразияның этникалық-саяси тарихында Орталық Азияның көшпелі тайпалары ролі артты. Б.з.д. 4-3 ғғ. Қытайдың солтүстігі мен Орталық Азияда ғұндар деген тайпалар бірлестігі (сюнну, дунху) пайда болды. Нақты айтқанда, б.з.д. 209 жылы бой көтеріп, б.з. 216 ж. дейін дәурен сүрді. Шаңырағын көтерген әйгілі Мөде (Модэ) батыр

Средняя Азия около 30 г. до н.э.

Map created for GUMIKITRA - A. Kozlov

Map generated by OMC - M. Weis

Ғұн шаныюлары

1. Мөде
2. Лаошань
3. Аттила

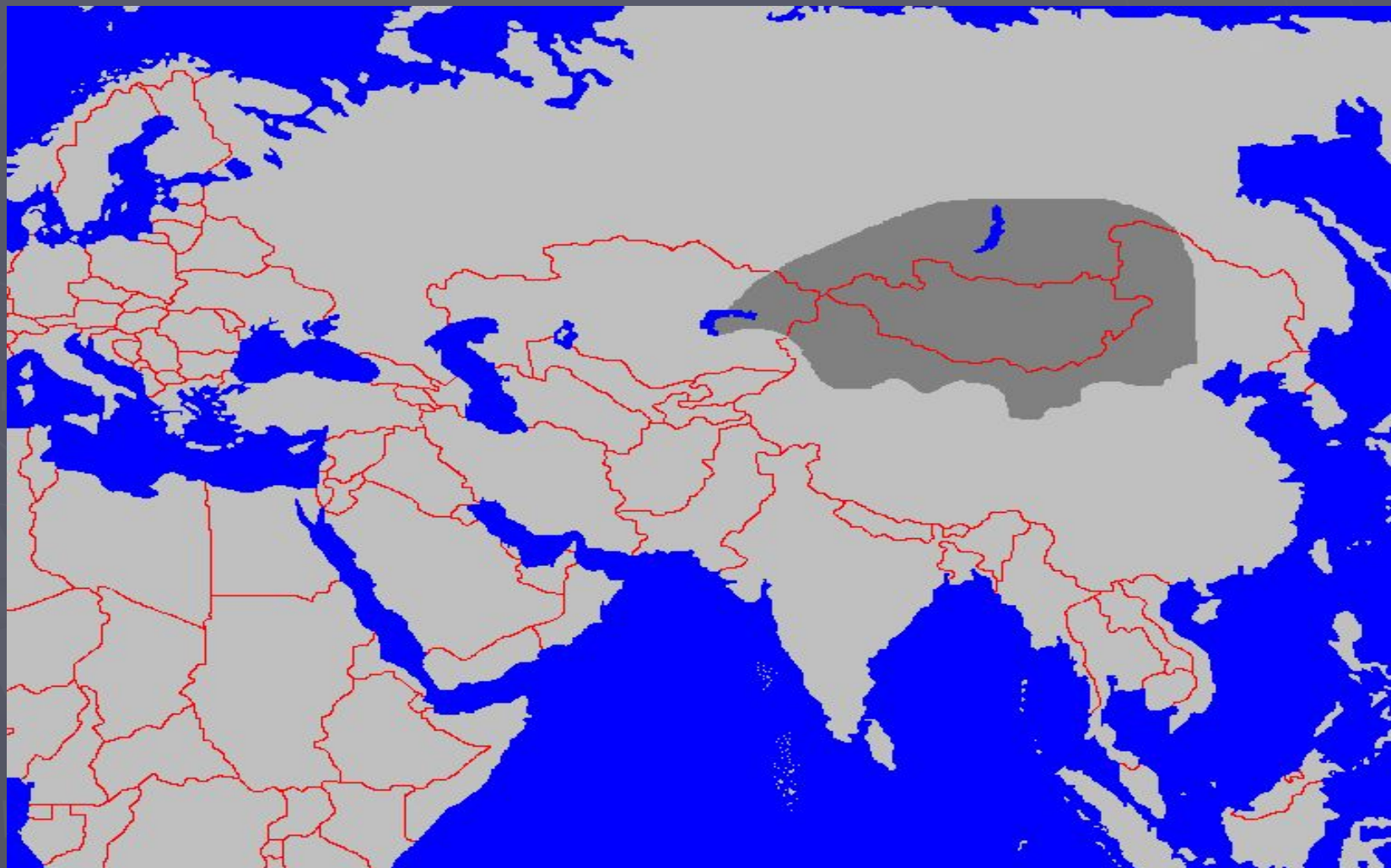

Мөде

Мөде- Ғұн империасының негізін салушы. Б.з.б 209 бен -174 жылдар аралығында билік құрған. Аңыз бойынша Мөде таққа отыру үшін әкесін Түмен шаньюды олтіреді.

Мөде билік кұрған кездегі ғұн империясы

Лаошань

Лаошань- б.з.б 174-161 жылдары билік құрган ғұн шаньюю. Мөденін саясатын жалғастырушы. Юэчжилерді талқандап шекараны нығайтты, шенеуніктік аппарат құрады. Ашық сауда қатынастарына қол жеткізгісі келді сол үшін 2ші Ғұн кытай соғысын ашты. Ұтымды келісім шартпен б.з.б 162 жылы сағысты аяқтайды.

Аттила

Аттила – ғұндардың қағаны 434-453 жылдар аралығында билеген. Рим империясын тізі бүктірген ұлы қолбасшы.

Қытаймен соғыс

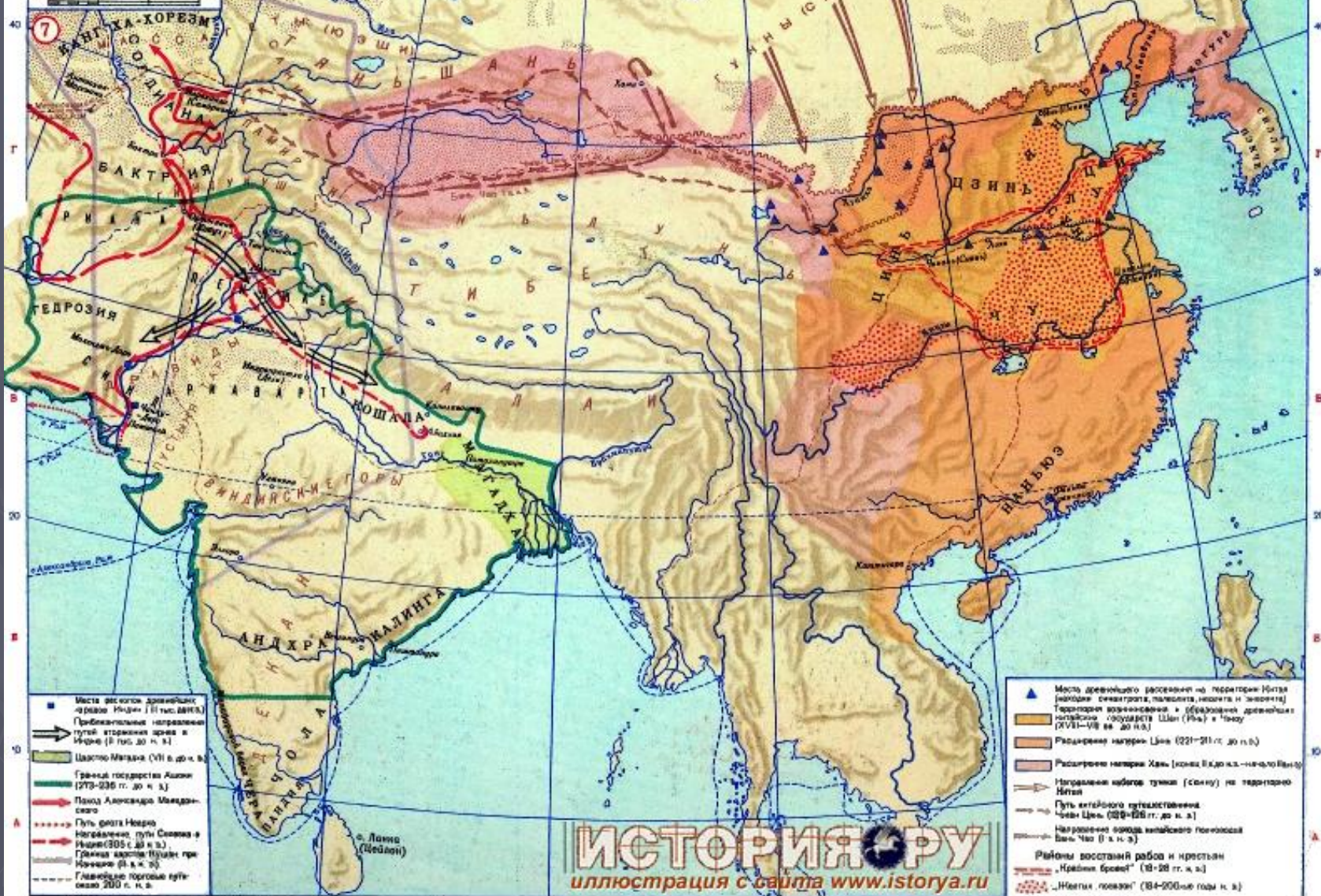
Ғұн – Қытай соғысы б.з.б 201 және б.з 181жыл аралығында болған соғыс. Бұл негізгі 6 этаптан тұрды. Соғыстың аяғы ғұн империясының ыдырыуы және ғұндардың ұлы қоныс аударуыны алып келді.

ИНДИЯ И КИТАЙ

Масштаб 1:25 000 000
в 1 см 250 км

0 250 500 км

- Места раскопок древнейших каналов Индия (I тыс. до н.э.). Приблизительные направления путей исторической Азии и Индия (I тыс. до н.э.)
- ▬ Царство Магара (VII в. до н.э.)
- ▬ Границы государства Ашине (273-236 гг. до н.э.)
- ▬ Путь Александра Македонского
- ▬ Путь диалекта Нарто
- ▬ Направление, пути Сюаня в Индию (305 г. до н.э.)
- ▬ Главные торговые пути при Юаньши (II в. н.э.)
- ▬ Главнейшие торговые пути около 200 г. н.э.

- ▲ Места древнейшего расселения на территории Югтаи (ископаемые сингидриды, палеолит, неолит и железный век)
- ▬ Территория возвышения и образования древнейших китайских государств Шан (16 в.) и Чжоу (11 в.) до н.э.
- ▬ Расширение империи Цинь (221-214 гг. до н.э.)
- ▬ Расширение империи Хань (I в. до н.э. - IV в. н.э.)
- ▬ Направление набегов туземцев (сюнью) на территорию Югтаи
- ▬ Путь великого шелкового пути (II в. до н.э. - VII в. н.э.)
- ▬ Направление караванов китайского происхождения в Европу (I в. н.э.)
- ▬ Районы восстания рабов и крестьян "Красные брови" (18-20 гг. н.э.)
- ▬ "Небесный поход" (84-909 гг. н.э.)
- ▬ Великие китайские каналы

ИСТОРИЯ.РУ
иллюстрация с сайта www.istoriya.ru

Ғұндардын ұлы қоныс аударуы

Ғұндардын қытаймен соғыста жеңілуі, ғұндардын казіргі венгрияға көшуіне алып келді. Сонымен қоса ғұндардын қоныс аударуы басқа халықтардын қоныс аударуыны алып келді.

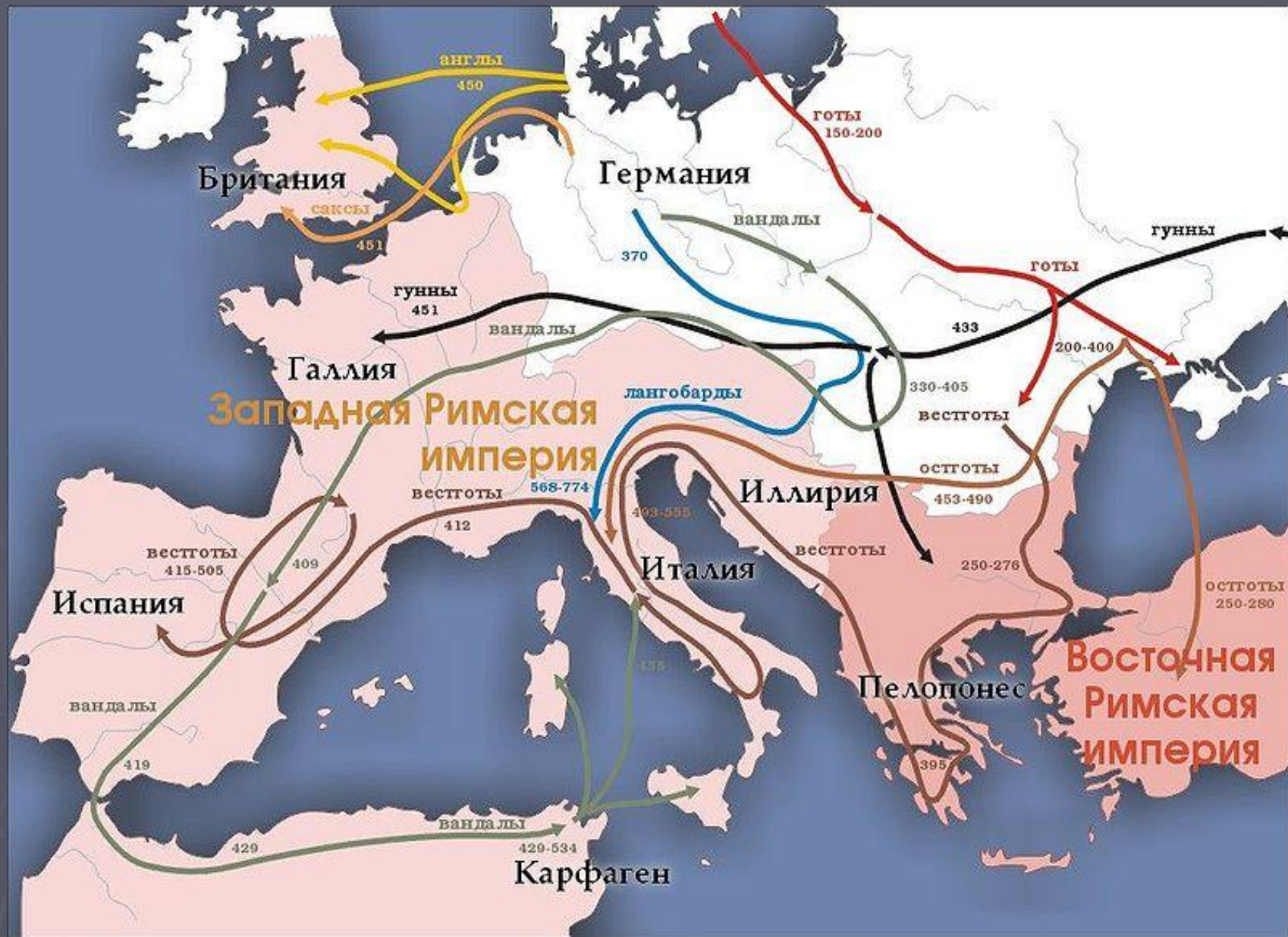
ҒҰНДАР ДӘУІРІ

ШАРТТЫ БЕЛГІЛЕРІ :

	— ғұн жорықтарының бағыты	
	— ғұн дәуірінің ескерткіштері	
	Қаңлы мемлекеті	(б.э. II ғ.)
	Ғұн мемлекеті	(б.э.д.ғ. 220-216)
	Ақ ғұндар мемлекеті (эфталиттер)	(367-566 ж. ж.)
	Батыс ғұндар мемлекеті	(375-468 ж. ж.)
	Үйсін мемлекеті	(б.э.д. III ғ.-III ғ.)

Ғұндардың шаруашылығы

Ғұн қоғамы

Ғұндардың қоғамы. Патриархалды-рулық қарым-қатынастардың белгілері өте күшті болған. Ғұндар 24 руға бөлінген. Олардың басында ағамандар тұрған. Ағамандар кеңесі мен халық жиналысы жұмыс істеген. Әскери тұтқындардан құралған құлдар да болған. Жазба деректр ғұндар қоғамындағы өкімет белгісі туралы мәлімет те қалдырған. Елді шаньюй басқарған. Одан кейін түменбасылар болды. Ғұндар қоғамында мал мен жерге жеке меншіктің пайда болуы, тұрпайы бюрократтық аппараттың құрылуы, алым-салық, жазу-сызудың болуы таптық қоғам мен мемлекеттің пайда болуын туғызды.